

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy**

РОЗВИТОК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА В ПОСТНЕКЛАСИЧНІЙ ПАРАДИГМІ

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
м. Черкаси, 9 – 10 квітня 2019 року**

DEVELOPMENT OF MODERN PEDAGOGIST'S PROFESSIONALISM IN THE POST-NON-CLASSIC PARADIGM

**Materials
of International scientific-and-practical conference
Cherkasy, April 9 – 10, 2019**

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
В ПОСТНЕКЛАСИЧНІЙ ПАРАДИГМІ**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції

**DEVELOPMENT OF
MODERN PEDAGOGIST'S PROFESSIONALISM
IN THE POST-NON-CLASSIC PARADIGM**

Materials
of International scientific-and-practical conference

м. Черкаси, 9 – 10 квітня 2019 року
Cherkasy, April 9 – 10, 2019

Черкаси – 2019
Cherkasy – 2019

УДК 378.091.12:005.6(063)

*Рекомендовано до друку науково-методичною комісією
Навчально-наукового інституту педагогічної освіти,
соціальної роботи і мистецтва
(протокол № 3 від 25.03.2019 р.)*

Рецензенти:

Вовк О. І. доктор педагогічних наук, завідувач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови;

Пригодій М. А. доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії електронних навчальних ресурсів Інститут професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

Розвиток професіоналізму сучасного педагога в постнекласичній парадигмі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Черкаси, 9 – 10 квітня 2019 р. – Черкаси : Видавець Гордієнко Є. І., 2019. – 182 с.

У матеріалах збірника висвітлено оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції результати наукових досліджень з таких проблем: концептуальні підходи до розвитку професіоналізму академічного й управлінського персоналу освітніх закладів; тенденції розвитку професіоналізму педагога і освітнього менеджера в національному та європейському контекстах; якість професійної підготовки у соціокультурному вимірі; розвиток професійної культури педагогів у формальній, неформальній, інформальній освітній діяльності; інноваційні теорії і практики розвитку професіоналізму в сучасному освітньому просторі.

Для викладачів закладів вищої освіти, освітніх менеджерів, науковців, здобувачів вищої освіти.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

©ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2019

©Колектив авторів, 2019

Засвоєння лексики – процес довготривалий. Нова лексична одиниця повинна «визріти» у свідомості учня, поступово «залитись» з його мисленням.

При засвоєнні лексичного матеріалу з метою формування лексичних навичок іншомовного мовлення, слід вказати на особливості застосування різних лексично спрямованих вправ на різних етапах навчання.

Досліджено, що для дітей молодшого шкільного віку одним з основних видів діяльності є гра. Це природний вид діяльності, притаманний дитині. Її цікавість до ігор, старанність, з якою вона бере участь у них, дозволили психологам вважати дитячі ігри серйозним заняттям. Знання, отримані в результаті певного зусилля (розумового чи фізичного), більш стійкі, ніж отримані в готовому вигляді [3, с. 11].

Вивчення іноземної мови робить дитину більше активною, привчає її до групових форм роботи, пробуджує допитливість, розвиває дитину інтелектуально й естетично;

- основою комунікативного розвитку є комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок (фонетичних, лексичних, граматичних);
- для того, щоб правильно організувати процес засвоєння лексичних одиниць у початковій школі, потрібно розробити систему вправ для навчання лексики молодших школярів;
- засвоїти і закріпити якомога більше лексичних одиниць для того, щоб учні використовували їх у подальшій практиці спілкування.

Література

1. Антонова М. О. Основи формування навичок читання англійською мовою у молодших школярів // Лінгводидактична підготовка сучасного вчителя початкової школи: 36 наукових праць: Херсонський державний університет, 2017. – С. 17-22
2. Василенко А. Я. Формування лексичних навичок на початковому етапі навчання англійської мови в середній загальноосвітній школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. / Київський держ. лінгвістичний ун-т. – К., 1996. – 24 с.]
3. Кропачова О. Домашні завдання з англійської мови. Від дитсадочка до школи // English. – 2011. – № 38. – С. 11-12.
4. Коломінова О. О. Формування англомовної лексичної компетенції у молодших школярів // Іноземні мови. – 2005. – №2. – С. 48-50.]
5. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе / Шатилов С. Ф. – Л. : Просвещение, 1986. – С.129.

Т. О. Пономаренко
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасне реформування вітчизняної системи освіти зумовлює зростання вимог до рівня загальнокультурної та професійної підготовки керівників дошкільної освіти, потребує здійснення ефективної управлінської діяльності, оволодіння етикою культуровідповідного управління, основною цінністю якого є людина, партнерські рівноправні стосунки. Разом з тим аналіз наукової літератури, освітньої практики свідчить, що ефективне управління в сфері дошкільної освіти більше декларується, ніж реалізується. Керівникам закладів дошкільної освіти часто не вистачає професійності. Спостерігається дефіцит культури (світоглядної, моральної, правової, економічної тощо), культуровідповідного управління на засадах належної сформованості управлінської культури. Тож проблема забезпечення цілісності процесу формування управлінської культури керівників дошкільної освіти, здатних здійснювати культуровідповідну управлінську діяльність, є досить актуальною.

Проблема підготовки фахівців дошкільної освіти вивчалася в ряді досліджень (Л. Артемова, А. Богущ, Г. Грама, К. Крутій, Т. Поніманська, Т. Танько та ін.), зокрема, підготовки студентів до педагогічного менеджменту в сфері дошкільної освіти (Г. Закорченна, Р. Шаповал та ін.). Сутність та особливості управління дошкільною освітою досліджували Н. Денисенко, М. Молочко, Л. Пісоцька, О. Янко. Загальнотеоретичні аспекти становлення управлінської культури фахівців освітньої галузі вивчали В. Алфімов, А. Карамушка, О. Мармаза, В. Семиченко, Є. Хриков та ін. Ряд досліджень присвячено формуванню організаційної (А. Яцинік) й управлінської (Л. Васильченко, А. Губа, С. Королюк, В. Медведь, О. Хмизова, М. Якібчук, О. Ярковой) культури фахівців різних освітніх галузей. Таким чином, результати аналізу теорії й практики формування управлінської культури керівників дошкільної освіти дозволяють констатувати наявність наукової бази щодо можливості вирішення означеної проблеми.

Методологічними засадами формування управлінської культури керівників

дошкільної освіти визначено сукупність провідних наукових підходів: системного, синергетичного, гуманістичного, компетентнісного, андрагогічного, аксіологічного, культурологічного, акмеологічного.

Стратегічною метою розробленої нами педагогічної системи [1] є формування управлінської культури керівників дошкільної освіти як цілісної, інтегративної, складної за змістом якості особистості, що розглядається як сукупність компонентів: ціннісно-мотиваційного (ціннісних орієнтацій та мотивів управлінської діяльності); когнітивно-діяльнісного (управлінських знань, умінь, навичок) та особистісного (особистісно-професійних якостей керівника, що зумовляють особливості стилю управління колективом закладу дошкільної освіти).

Педагогічними умовами формування управлінської культури визначено такі: суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників освітнього процесу; використання інтерактивних форм і методів навчальної діяльності; андрагогічні засади формування управлінської культури чинних керівників дошкільної освіти.

Провідною ідеєю дослідження є твердження про те, що формування управлінської культури керівників дошкільної освіти забезпечується впровадженням у різних ланках неперервної педагогічної освіти (університетській, післядипломній, самоосвітній) цілісної, багаторівневої, багатокомпонентної системи. Тож було розроблено цілісну, багатовимірну, багатокомпонентну модель формування управлінської культури в умовах неперервної педагогічної освіти, що становить спеціально створену систему, яка відтворює ланки, рівні та етапи формування управлінської культури як цілісного циклу.

Формування управлінської культури майбутніх керівників дошкільної освіти відбувалося на початковому (бакалаврат) і завершальному (магістратура) рівнях університетської освіти, кожний з яких включав три взаємопов'язані етапи: пропедевтично-прогнозувальний; курсовий; рефлексивно-корекційний. В умовах післядипломної педагогічної освіти змодельована система формування управлінської культури чинних керівників дошкільної освіти реалізувалася впродовж чотирьох взаємопов'язаних етапів (пропедевтично-прогнозувального, курсового, міжкурсового, рефлексивно-корекційного). Реалізація етапів здійснювалася на заса-

дах упровадження технології педагогічного менеджменту, який на кожному з означених етапів навчання набував специфічного змісту.

Формування управлінської культури здійснювалося на основі застосування технології педагогічного менеджменту. Оскільки базову сутність педагогічного менеджменту становить циклічне відтворення управлінських функцій (організації, планування, керування (координації й стимулювання), контролю), то технологія педагогічного менеджменту в нашому дослідженні розкриває послідовність, зміст та особливості актуалізації означених функцій у процесі реалізації організаційно-мотиваційного, планувального, координаційно-стимулювального, контрольно-оцінювального етапів управлінського циклу.

Організаційно-мотиваційний етап означеної технології включав розробку організаційної структури та організаційного механізму управління освітньою діяльністю; визначення системи цінностей, що складають підґрунтя здійснення освітнього процесу; підготовку викладачів до здійснення освітнього процесу на засадах технології педагогічного менеджменту; андрагогічну підготовку викладачів до навчання чинних управлінців в умовах післядипломної педагогічної освіти; підготовку майбутніх та чинних керівників до участі в освітньому процесі на засадах технології педагогічного менеджменту; підготовку експертів до здійснення експертизи самооцінки майбутніми й чинними керівниками особливостей розвитку власної управлінської культури.

Протягом планувального етапу здійснювалися: проблемний аналіз об'єктів та суб'єктів навчальної діяльності; розробка концепції, принципів, стратегічних цілей освітнього процесу; розробка ідеальних моделей управлінської культури майбутніх та чинних керівників дошкільної освіти та змісту програм формування їх управлінської культури.

На координаційно-стимулювальному етапі здійснювалося формування та розвиток колективів навчальних груп; створення комфортного, емоційно-позитивного психологічного клімату в групах; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії всіх учасників освітнього процесу; стимулювання успішної навчально-пізнавальної діяльності студентів і слухачів; розвиток мотивації успішної діяльності майбутніх та чинних управлінців; по-

передження конфліктів, їх конструктивне вирішення.

Упродовж контрольно-оцінювального етапу реалізації технології педагогічного менеджменту відбувалося планування та реалізація різних функцій, видів та методів контролю; делегування функцій контролю всім суб'єктам освітнього процесу; зміщення акцентів з реалізації контрольної функції на рефлексивну діяльність студентів і слухачів; здійснення контролю на засадах усвідомлення мотивів та ціннісних установок щодо його здійснення.

У процесі апробації розробленої та впровадженої системи формування управлінської культури керівників дошкільної освіти підтверджено можливість її практичного застосування в професійній підготовці фахівців дошкільної освіти в умовах університетського навчання та в системі післядипломної педагогічної освіти; доведено її позитивний вплив на формування в майбутніх і чинних керівників управлінської культури в єдності її складників. Подальших наукових досліджень потребує проблема формування міжпредметної компетентності викладачів закладів педагогічної вищої освіти та андрагогічної компетентності викладачів в системі післядипломної педагогічної освіти з метою формування управлінської культури керівників у сфері освіти дітей дошкільного віку.

Література

1. Пономаренко Т. О. Теорія і методика формування управлінської культури керівників дошкільної освіти : монографія / Тетяна Олександрівна Пономаренко. – Суми : Вінниченко М. Д., 2017. – 440 с.

Г. М. Груць

м. Тернопіль, Україна

РОЗВИТОК ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Культура – еталон розвитку особистості, оскільки вона характеризує не лише обсяг засвоєних цінностей, накопичених упродовж усієї історії людства, але й способи, якими людина прилучається до цих цінностей. У педагогічному словнику С. Гончаренка пропонується така дефініція: «Культура – це сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства. У вузькому розумінні – це сфера духовного життя, яке охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовної творчості тощо [2, 182]. В «Основах педагогі-

ки» С. Гесен подає схему зовнішнього каталогу культури, яка, на його думку, складається із трьох структурних компонентів – освіченості (наука, мистецтво, моральність, релігія), громадянськості (право, державність), цивілізаційності (господарство, техніка). Культурна ж людина – це освічена особистість, яка володіє громадянською позицією і почувається незалежною у будь-якому цивілізаційному просторі.

Отже, культура є метою існування сучасної людини, позаяк впливає на стиль мислення, поведінкову модель індивіда. Охоплюючи всі сфери суспільного життя, культура демонструє широту, глибину, повноту й всеохопність знань особистості, її вихованість, уміння чітко висловлювати свої думки, уважно слухати, правильно висновувати, гідно поводитися тощо. На наш погляд, виховним ідеалом сучасної освіти повинна бути людина культури. Однак виплекати високодуховну, культурну особистість може лише педагог, який володіє як професійною, так і духовною культурою.

Проблема професійної культури та її формування ґрунтовно висвітлені у роботах В. Кременя, В. Ткаченка, І. Зязюна, В. Кудіна, Ю. Палюхи, В. Вілкова, О. Романовського й інших учених, а також у дослідженнях Е. Бондаревської, Т. Іванової, Н. Ничкало, В. Сластьоніна, І. Шевченко.

Виникає запитання: «Як визначити рівень педагогічної культури вчителя, якщо майже все визначається суб'єктивними моментами професійної діяльності?» Професійна діяльність учителя у своїй структурі передбачає визначену систему різноманітних постійно змінюваних і водночас сталих взаємостосунків із учнями. Очевидно, що така система взаємодії має свої характерні особливості, відносно самостійні закономірності, принципи й рівні розвитку. Оволодіння цією системою і буде показником сформованості професійної культури вчителя.

Варто зазначити, що сьогодні у педагогічній науці існують кілька категорій, які характеризують культуру вчителя: професійна культура, педагогічна культура, професійно-педагогічна культура. Часто їх вживають, як синонімічні. Деякі науковці розмежовують ці поняття. Ми поділяємо точку зору С. Грицай і вважаємо, що терміни «професійно-педагогічна культура» та «педагогічна культура» – тотожні, а поняття «професійна культура вчителя» ширше, ніж «професійно-

А. В. Кондрашова	
НЕПЕРЕРВНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ОБЛІКУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	91
І. В. Пархоменко	
ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГА ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОГО НАПРЯМУ	93
М. В. Сотська	
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛІВ У РЕСПУБЛІЦІ СІНГАПУР ..	95
К. О. Ткаченко	
ЗМІСТОВО-СТРУКТУРОВІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАТИВНІ УМІННЯ».....	96
А. П. Марецька	
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ.....	97
А. С. Морозова, І. Р. Ус	
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	99
Т. О. Пономаренко	
ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	100
Г. М. Груць	
РОЗВИТОК ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	102
С. О. Захаренко	
ФОРМУВАННЯ ПОВАГИ ДО БАТЬКІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УСПІШНОСТІ ПЕДАГОГА-ВИХОВАТЕЛЯ.....	104
І. П. Краснощок	
ПОТЕНЦІАЛ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	105
І. Т. Лещенко	
ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	107
О. В. Івасів	
РОЗВИТОК ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	109
Т. М. Каганцова	
ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА ПОЗАШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	110